

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 25921-08-18 בע"מ נ' [REDACTED]

לפני כב' השופטת אביגיל זכריה, סגנית הנשיאה

התובעת:

בע"מ [REDACTED]

ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל עצמון

נגד

הנתבע:

ע"י ב"כ עוה"ד [REDACTED]

ספרות:

יואל זוסמן דיני שטרות

שלום לרנר דיני שטרות

חקיקה שאוזכרה:

פקודת השטרות [נוסח חדש]: סע' 19(א)

פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971

פסק - דין

מבוא

1. בפניי תביעה, **שעילתה שטרית**, שהוגשה על ידי התובעת כנגד הנתבע בגין שטר חוב שנחתם ביום 3.7.16. סכום שטר החוב הנקוב הינו 144,071 ₪, כפי שמולא ע"י התובעת (להלן - השטר).
הצדדים להליך הינם צדדים קרובים לשטר.
עסקת היסוד נוגעת להסכם השכרת רכב שנחתם בין הצדדים.

השטר נחתם על ידי הנתבע (ללא ציון סכום או תאריך) במועד חתימת ההסכם.

התשתית העובדתית הצריכה לעניין

2. ביום 3.7.16 נחתם בין הצדדים הסכם שכירות, במסגרתו שכר הנתבע רכב מהתובעת, לתקופה בת 44 חודשים החל מיום 14.7.16 ועד 13.3.20 (להלן - ההסכם ו- הרכב). התמורה כללה תשלום חד פעמי ראשוני ו- 44 תשלומים חודשיים בסך 2,500 ₪, שהיו אמורים להשתלם ע"י הנתבע בהתאם למנגנון המוסכם בתקופת השכירות. עוד ניתנה לנתבע אופציה לרכוש את הרכב בתום התקופה בתמורה לסכום נוסף שנקבע מראש.

בהתאם להוראות ההסכם, הנתבע והתובעת נרשמו כמבוטחים בפוליסה לביטוח מקיף בחברת הביטוח "הפניקס".

במהלך חודש ממרץ 2018 אירעה תקלה ברכב בגינה הוכנס הרכב על ידי הנתבע. נוכח חילוקי דעות שהתגלעו בנוגע לתיקון הרכב ועלותו תיקונו, הוצא הרכב מחצר המוסך והועמד מחוץ לחצרי המוסך לצורך העברתו למוסך שני. במהלך הזמן בו עמד הרכב מחוץ למוסך אירעה פריצה לרכב, שדווחה על ידי הנתבע לתובעת, ובמועד מאוחר יותר - הרכב נגנב.

ביום 10.4.18 דיווח הנתבע לתובעת על גניבת הרכב (להלן - האירוע).

בעקבות האירוע, הוגשה תביעה לחברת הפניקס וזו דחתה דרישת התשלום.

בנסיבות אלה דרשה התובעת כי הנתבע יישא בתשלום שווי הרכב במועד האירוע (139,000 ₪) + יתרת הפיגורים שהצטברה עד לאותו המועד (5,051 ₪) ובסך הכל: 144,071 ₪.

מאחר והנתבע לא נענה לדרישה, מילאה התובעת את הסכום הנ"ל בשטר שנחתם בצמוד להסכם והציגה אותו לביצוע בלשכת ההוצאה לפועל. על שטר זה נסב ההליך שלפניי.

תיאור ההליכים בתיק

3. בקשה לביצוע שטר הוגשה ביום 3.6.18 ללשכת ההוצאה לפועל.

ביום 13.8.18 הגיש הנתבע התנגדות לביצוע השטר.

רק ביום 5.7.20 ניתנה ההחלטה בבקשה למתן רשות להתגונן והתצהיר התומך הפך לכתב הגנה.

ביום 28.2.21, עם תחילת כהונתי בבית משפט השלום בחיפה, הועבר התיק לטיפול לאחר שהיה בטיפולו של מותב אחר ונשמעו מלוא הראיות בתיק.

מטעם התובעת הגיש תצהיר: **מר [REDACTED]** - מנהל מחלקת תביעות ביטוח אצל התובעת.

מטעם הנתבע הגישו תצהיר והעידו: **הנתבע בעצמו**; הגב' **[REDACTED]** - אימו של הנתבע.

לאחר שמיעת הראיות, הוגשו סיכומי הצדדים והתיק בשל למתן פסק דין. **עקב נסיבות רפואיות אישיות התעכב מתן פסק הדין ועל כך התנצלותי בפני הצדדים.**

תמצית טענות הצדדים

4. **התובעת טוענת** כי על פי ההסכם שבין הצדדים והשטר המדבר בעד עצמו עומדת לה הרשות להשלים את נתוני השטר ולהציגו לפירעון. לטענתה, על פי ההסכם שבין הצדדים הנתבע נדרש לשפותה בגין הנזקים שנגרמו לה בגובה מלוא שווי הרכב במועד הגניבה הנטענת, שהוערך על פי מחירון לוי יצחק בסך 139,000 ₪, וכן ביתרת הפיגורים בסך 5,071 ₪ שהצטמחה עד למועד האירוע. משלא עמד הנתבע בחובתו זו – פעלה התובעת למלא את הפרטים החסרים בשטר והוא הוגש לביצוע.

5. **בתצהיר שהפך כתב הגנה** הנתבע תיאר את השתלשלות האירועים הנוגעת לתקלות שנפלו ברכב, הוצאתו מהמוסך אלו הובא, פריצתו מחוץ לתחומי המוסך וגניבתו לאחר מכן.

לעמדתו, התובעת היא שנושאת באחריות לשלילת הכיסוי הביטוחי בנסיבות המקרה. הנתבע טען בכתב ההגנה כי הוא עמד בתשלומים החודשיים עד ליום 11.3.18 וכן נשא בתשלום ראשוני בסך 35,247 ₪ ועל כן אין לחייבו בכל תשלום נוסף.

במסגרת החליף הרחיב הנתבע טענותיו הרבה מעבר לאמור בתצהיר שהפך כתב הגנה. בסיכומיו שינה הנתבע חזית פעם נוספת וטען כי לכל היותר יש לחייבו בגובה התשלומים שעוד נותרו לו לתשלום במועד גניבת הרכב.

תמצית ההכרעה

6. לאחר עיון בכתבי הטענות ובתצהירים, על נספחיהם, שמיעת העדים מטעם הצדדים, ועיון בסיכומי ב"כ הצדדים ובשים לב לעילת התביעה וסוגיית נטל ההוכחה - דין התביעה להתקבל על פי ההנחיות שיינתנו בפסק דין זה. להלן הנימוקים.

7. מספר הערות מקדמיות:

■ ברוח התקנות החדשות ומטעמי יעילות ההתייחסות לעדויות שהוגשו ונשמעו תהיה בהיקף הנדרש להכרעה בלבד בשים לב לעילת התביעה ובאופן תמציתי ככל הניתן.

■ נרשמה התנגדות הצדדים לעדויות שאינן קבילות ולהרחבת חזית או שינוי חזית. על כן, אין בכוונתי להתייחס לעדויות שמועה, סברה, או לטענות המגלמות במישרין או בעקיפין הרחבת חזית או שינוי חזית וכיו"ב. גדר המחלוקת תחומה בכתבי הטענות בלבד. כל טענה מצד הנתבע שלא עלתה בתצהיר שהפך כתב הגנה, מהווה הרחבת חזית או שינוי חזית שאין בדעתי להידרש לה והדברים אינם בגדר השמטה. כל טענה שלא נדונה בפסק דין זה כטענה שנדחתה מחמת הרחבת חזית או שינוי חזית או לגופה.

■ עילת התביעה שבפניי היא עילת תביעה שטרית, כפי שהוגדרה ע"י התובעת וכפי שננקטה על ידה. לא הנתבע הוא שמגדיר את עילת התביעה. יש לבחון את העילה במשקפיים שטריות והנטל בתביעה מסוג זה מוטל על הנתבע בשים לב לחזקה הכפולה ממנה נהנית התובעת בנסיבות המקרה.

המסגרת המשפטית לעניין שטר חוב וקביעת הגורם עליו מוטל נטל ההוכחה 8. עילת התביעה שבפניי הינה שטרית, ועל אף הטענות הרבות שהועלו מצד הנתבע במסגרת ההליך לעניין סיווג העילה, הרי שהעילה נותרה שטרית מתחילה ועד סוף. זו המסגרת המשפטית החלה על ההליך ואותה יש ליישם על פי הוראות הדין וההלכה הפסוקה.

על כן, המסגרת הדיונית הרלבנטית היא פקודת השטרות [נוסח חדש] (להלן - הפקודה) על כל החזקות הקבועות בה.

במקרה זה אין מחלוקת במישור העובדתי כי על פי ההסכם שבין הצדדים חתם הנתבע על שטר חוב שלא נקב בו סכום. כמו כן אין מחלוקת כי הפרטים החסרים

מולאו על ידי התובעת לאחר המחלוקת שהתגלעה בין הצדדים והחוב שלשיטת התובעת נותר הנתבע חב כלפיה.

המחלוקת הינה לעניין עצם החיוב וגובה החיוב כאשר לעמדת הנתבע אין מקום לחייבו בסכום הנקוב בשטר, כולו או מקצתו, מהנימוקים שהועלו על ידו.

סוגיית קביעת הגורם עליו מוטל נטל ההוכחה הינה אבן דרך ראשונה בכל פסק דין. מדובר בנקודת מבט שיש בה כדי להשפיע על אופן בחינת הראיות וכפועל יוצא מכך על התוצאה המשפטית. על כן מצאתי במקרה זה לפתוח את הדיון בסוגיית הגורם עליו מוטל הנטל וסוג הנטל בו מדובר ולאחר מכן להידרש להיבטים העובדתיים הנדרשים. מיישום זה תיגזר כמעט מאליה ההכרעה בהליך.

ככלל, נטל ההוכחה בתביעה שעילתה שטרית מוטל **על הנתבע**. הדברים ברורים וידועים מקדמת דנא. אמנם, ישנם מקרים בהם יועבר הנטל חזרה אל התובעת (לדוגמה בעת העלאת טענה בדבר זיוף החתימה) ואולם **אין זה המקרה שבפניי**.

הנתבע בהליך שבפניי לא נדרש באופן מפורש לסוגיית נטל ההוכחה ואפשר כי יצא מנקודת הנחה כי הנטל מוטל על התובעת בנסיבות העניין. בפועל, נטל ההוכחה מוטל על הנתבע ונותר מוטל עליו עד תום ההליך.

בשים לב לסוג השטר הנדון אציין כי עצם העובדה כי נתונים שונים בשטר החוב מולאו על ידי התובעת, על פי הרשאה שניתנה לה על ידי הנתבע במועד עריכת השטר, אין בה כשלעצמה כדי לשנות את הקביעה כי נטל ההוכחה מוטל לפתחו של הנתבע (ר' ש' לרנר דיני שטרות (התשס"ז), בעמ' 53 והאסמכתאות שם).

בע"א 3488/21, 521/22 מושקוביץ נ' מנורה מבטחים בע"מ (פסק דין מיום 18.8.22, להלן - פסק דין בעניין מושקוביץ) הבהיר בית המשפט העליון, מפי כב' השופט כשר, אליו הצטרפו כב' השופטת ברק - ארז וכב' השופט כבוב, כי פעם שנמסר שטר חוב לידי גורם, מבלי שננקב בו סכום, ומשעה שגורם אוחז בשטר השלים את הסכום בשטר החוב, חלה על נסיבות העניין הוראת סעיף 19(א) לפקודת השטרות לפיה:

"היה השטר חסר פרט מהותי, האדם המחזיק בו יש לו רשות לכאורה להשלים את החסר ככל שנראה לו".

בית המשפט העליון הבהיר בפסק הדין כי נפקות האמור בסעיף 19 (א) לפקודת השטרות היא כי הגורם האוחז בשטר החסר פרט מהותי (בעניין מושקוביץ היה מדובר בסכום ותאריך) נהנה מחזקה כפולה:

חלקה הראשון של החזקה מניח כי לתובעת ניתנה ההרשאה להשלים את השטר על דרך של הוספת הפרטים המהותיים; חלקה השני של החזקה - הוא כי ההשלמה שבוצעה על ידי אוחזת השטר נעשתה על פי ההרשאה ובלא חריגה ממנה.

משכך, קבע בית המשפט העליון בעניין מושקוביץ כי הצד הטוען כנגד הסכום שמולא על פי ההרשאה שניתנה - עליו מוטל הנטל להוכיח כי הסכום שננקב בשטר אינו סכום החוב הנכון.

ובלשון כב' השופט כשר:

"ראוי לעמוד על נקודה משפטית שאינה נטולת חשיבות: מושקוביץ מניחים בערעורם, כברור מאליו, כי נטל ההוכחה לעניין היותו של הסכום שנקבה מנורה בשטר החוב מייצג נאמנה את יתרת החוב כלפיה, מוטל על כתפיה של מנורה. כך, לדוגמא, כולל הערעור תת פרק הנושא את הכותרת "מנורה לא הוכיחה את תביעתה - כרסוס מנורה כוללות שגיאות...".

הנחה זו אין לה על מה שתסמוך. משמסרו מושקוביץ את שטר החוב לידיה של מנורה, בלא שנקוב בו סכום, ומשהשלימה מנורה את הסכום בשטר החוב, חלה הוראת סעיף 19 (א) לפקודת השטרות [נוסח חדש], הקובעת כי: "היה השטר חסר פרט מהותי, האדם המחזיק בו יש לו רשות לכאורה להשלים את החסר ככל שנראה לו". משמעותה של הוראה זו היא שמנורה נהנית מחזקה כפולה: חזקה בדבר עצם הרשאתה להשלים את השטר (על דרך של הוספת תאריך וסכום) וחזקה שההשלמה שבוצעה על ידה הייתה בהתאם להרשאה ובלא חריגה ממנה (לעניין זה ראו: יואל זוסמן דיני שטרות, עמ' 161-

162 (מהדורה שישית, 1983), וכן את ע"א 154/56 אבו גוש נ' אלקיים, פ"ד י 1466, 1468 (1956).

מכאן שמושקוביץ הם שנשאו בנטל ההוכחה להוכיח כי הסכום שנקבה מנורה בשטר החוב לא שיקף נאמנה את סכום החוב כלפיה באותו מועד" (סעיף 11 לפסק דין מושקוביץ).

יישום הוראות פקודת השטרות והפסיקה על נסיבות המקרה שבפניי מוביל לקביעה כי התובעת, אשר החזיקה בשטר חתום על ידי הנתבע החסר פרטים מהותיים, נהנית מחזקה כפולה: האחת, כי ניתנה לה על ידי הנתבע הרשאה להשלים את השטר לרבות על דרך של הוספת סכום והחזקה השנייה - כי ההשלמה שבוצעה על ידי הייתה בהתאם להרשאה שניתנה לה על ידי הנתבע בעת חתימת השטר וללא חריגה ממנה.

ככל שהנתבע מעוניין לתקוף את הסכום שננקב על ידי התובעת בשטר הרי שעליו מוטל הנטל להוכיח כי הסכום שננקב בשטר חרג מההרשאה.

השטר מושא התביעה והשתקפותו בהסכם שבין הצדדים
9. השטר מושא התביעה הוא שטר חוב עליו חתם הנתבע ביום 3.7.16 מבלי שצוין בו סכום במועד עריכתו.

החתימה על השטר נעשתה בהתאם לאמור בסעיף 5.6 להסכם שבין הצדדים לפיו:

"להבטחת פירעון דמי השכירות וכל התחייבויות השוכר על פי הסכם זה ונספחיו, ימציא השוכר בטחונות לשביעות רצון המשכירה. השוכר יחתום על שטר/י חוב המצורפים להסכם זה. השוכר נותן בזאת למשכירה הרשאה בלתי חוזרת למלא את הפרטים החסרים בשטר/י החוב לשם הצגתם לפירעון בגובה יתרת חובו כפי שתהיה בעת הצגת השטר לפרעון בהתאם להוראות הסכם זה".

סעיף 13 להסכם דן במצבים שונים בעת סיום תקופת השכירות ובחובים הנובעים מכך.

סעיף 13.3 להסכם קובע את מנגנון ההתחשבנות במקרים בהם הסתיימה תקופת השכירות טרם המועד המקורי שהיה קבוע לכך ומציין את הרכיבים שהנתבע יהיה חב בתשלומם במקרה כזה לרבות כל נזק שנגרם לרכב ויתרת פיגורים שנוותרו באותו מועד. עוד נקבע באותו סעיף מנגנון לחישוב פיצוי מוסכם.

כאמור בהסכם, בצמוד לו נחתם שטר חוב על ידי הנתבע. בנוסף, ניתנה לתובעת הרשאה למילוי השטר.

מפאת חשיבות הדברים לענייננו, יובא הנוסח המופיע בשטר החוב במקור:

"סכום שטר החוב ימולא במועד הגשת השטר לפרעון ויהא בגובה יתרת החוב שתיוותר לעושה השטר בהתאם להתחשבויות שתיערך על פי הוראות הסכם השכירות אך לא יותר מסכום כל התשלומים החודשיים המשוערכים כפי שפורטו לעיל. עושה השטר נותן בזאת למשכירה הרשאה מלאה למלא את סכום השטר בהתאם ליתרת החוב שתיוותר בהתאם להסכם השכירות".

ובהמשך –

" כמו כן הננו לאשר כי ידוע לנו כי אוחזו של שטר זה יהיה רשאי להשלימו לרבות הוספת סכום השטר ותאריך פירעון".

לאחר השתלשלות האירועים הנוגעת לגניבת הרכב ודחיית התביעה על ידי חברת הביטוח, מולא השטר על ידי התובעת בסכום הרשום בו. הסכום חושב על פי שני רכיבים מצטברים: שווי הרכב המלא כפי שנאמד ע"י התובעת לפי מחירון לוי יצחק נכון לאותו מועד ויתרת חוב הפיגורים שהצטמחה עד אז.

הנתבע חולק על חיובו בשני הרכיבים האמורים וטוען בכתב ההגנה כי אינו חב דבר לתובעת בנסיבות המקרה בשים לב לסוגיית הכיסוי הביטוחי ולתשלומים שביצע עד מועד גניבת הרכב. לחלופין טען הנתבע כי הסכום הנקוב אינו מביא בחשבון תשלומים שבוצעו על ידו עד לאותו מועד.

כאמור לעיל, הנטל להוכיח חריגה מההרשאה מוטל על הנתבע ויש לבחון עמידתו בו.

10. לצורך ההכרעה יש לבחון את השאלות הבאות:

- האם ניתנה לתובעת על ידי הנתבע הרשאה למילוי הפרטים החסרים בשטר?
 - מה הייתה מגבלת סכום ההרשאה, ככל שהייתה מגבלה?
 - האם הסכומים והרכיבים שנתבעו חורגים מההרשאה?
- השאלה הראשונה: האם ניתנה לתובעת הרשאה למילוי השטר?

כפי שצוין בפתח הדיון הרי שמעצם הנתון כי הנתבע מסר שטר חתום, שהפרטים בו אינם מלאים, נלמדת החזקה הקבועה בפקודה כי לתובעת ניתנה ההרשאה למלא את החסר.

הדברים מקבלים משנה תוקף בשים לב ללשון השטר בעצמו והסכם השכירות שלפיו נעשה השטר, ששניהם מעניקים לתובעת באופן מוסכם ומפורש את ההרשאה למילוי

השטר. בעניין זה לא יכולה להיות מחלוקת. הסעיפים בהסכם ובשטר שצוטטו לעיל מדברים בעד עצמם.

משכך אקבע כי הנתבע נתן לתובעת הרשאה מלאה למלא את סכום השטר, תאריך פירעונו וכו'.

השאלה השנייה: מה הייתה מגבלת תקרת ההרשאה, ככל שהייתה תקרה כאמור?
בשים לב לחזקה הכפולה ממנה נהנית התובעת, הרי שיש לבחון טענות הנתבע ביחס לחריגה מהרשאה. במקרה זה יש לבחון מהי "תקרת" ההרשאה שניתנה, ככל שנקבעה תקרה, על מנת לבחון את ההיבט של בחינת קיומה של חריגה מהרשאה. כעולה מהסקירה עד כה הרי שהסכם השכירות כשלעצמו לא נקט בהגבלה כלשהיא לעניין גובה הסכום שניתן יהיה לנקוב בשטר בבוא העת ועל פי הצורך. זו, לכאורה, עמדת התובעת אשר מבקשת לתבוע באמצעות השטר את מלוא החוב שהנתבע נותר חייב לה לשיטתה על פי הסכם השכירות.

ואולם, עיון בשטר מעלה כי הוא עצמו נוקב בסכום המקסימלי שניתן יהיה לגבות באמצעותו, בזו הלשון:

"בגובה יתרת החוב שתיוותר לעושה השטר בהתאם להתחשבנות שתיערך על פי הוראות הסכם השכירות אך לא יותר מסכום כל התשלומים החודשיים המשוערכים כפי שפורטו לעיל".

ככל שירדתי לסוף דעתו של הנתבע בסיכומיו, הרי שהוא מבקש לפרש זאת כיתרת התשלומים שעוד נותרו לו לתשלום במועד בו הפסיק לשלם הוא את התשלומים השוטפים על פי ההסכם (טענה המהווה כשלעצמה שינוי חזית, א.ז.). ואולם לטעמי לא כך הם פני הדברים.

להבנתי, לאחר עיון בהסכם ובשטר המסקנה הנלמדת היא כי הפיסקה הנ"ל קובעת את גובה תקרת הסכום שניתן יהיה לגבות באמצעות השטר בו אוחות התובעת, וזאת ללא קשר לתשלומים שבוצעו בפועל או לגובה החיוב החודשי כפי שהוא נותר על פי הסכם השכירות: בין שהוא גבוה יותר מסך התשלומים המשוערכים ובין שהוא נמוך יותר מהם.

פרשנות זו מתיישבת עם הנתון כי ההרשאה בשטר אינה מתייחסת לתשלום החד פעמי ששולם ו/או לתשלום האופציה האפשרית בסוף החוזה ו/או לתשלומים שכבר שולמו

עד מועד הצגת השטר לפירעון. ההרשאה מגדירה אך ורק את תקרת סכום השטר וקובעת כי זו לא תעלה על סכום כל התשלומים החודשיים המשוערכים. מדובר בהסכמה של הצדדים בינם ובין עצמם באשר להיקף ההרשאה בנוגע לתקרת הסכום שניתנה לתובעת למילוי השטר ובית המשפט אינו מתערב בתוכן ההסכמה או בסבירותה ביחס לצד זה או לצד אחר.

למעלה מן הנדרש אציין כי באופן תיאורטי על פי הסכם השכירות החוב יכול להיות גם גבוה יותר מסכום כל התשלומים החודשיים האמורים לעיל. לדוגמא במקרה בו שוכר רכב פלוני לא שילם אף תשלום חודשי מבין התשלומים החודשיים, גרם נזק לרכב שחברת הביטוח מסרבת לשאת בו ועל כן עלול להיות מחויב לא רק בתשלומים החודשיים אלא גם בפיצוי המוסכם וברכיבים נוספים. ומנגד, השטר כפי שנוסח אינו מאפשר גביית סכומים העולים על התקרה שנקבעה בו באמצעות ההרשאה האמורה וההפנייה להסכם השכירות אינה יכולה להועיל פעם שהשטר בעצמו מגביל את תקרתו.

אין בידי לקבל את טענות הנתבע ביחס להפחתת התשלומים החודשיים שבוצעו על ידו מסכום השטר. בין שמדובר בהרחבת חזית או שינוי חזית ובין שלא - הטענה נדחית. כך מאחר ועיון בשטר מעלה כי לשון השטר וההרשאה הנ"ל אינה מפחיתה ואינה מתייחסת לתשלומים שבוצעו בפועל עד אותו שלב אלא קובעת רק כי הסכום הכולל הנתבע במסגרת השטר אינו יכול להיות "יותר מסכום כל התשלומים החודשיים המשוערכים כפי שפורטו לעיל".

פרשנות הנתבע אינה עולה בקנה אחד עם לשון השטר הברורה אשר אינה מייצרת שום זיקה בין תשלומים ששולמו בפועל, ככל ששולמו, ובין הסכום שניתן יהיה להשלים במסגרת השטר. בחינת ההסכם והשטר יחד מוליכים למסקנה כי קביעת סכום התקרה באופן הנ"ל נועד אך כדי לייצר מנגנון חישוב מוסכם לתקרת ההרשאה הניתנת לתובעת ולא נקבעה זיקה כלשהיא בין תשלומים שבוצעו או לא בוצעו ביחס לעצם הסכום שיינקב בשטר.

אף שאני דוחה את פרשנות הנתבע, הן מחמת הרחבת חזית והן לגופה, הרי שגם פרשנות התובעת לסוגיית תקרת ההרשאה (פרשנות השואבת תוכנה מההסכם שבין הצדדים ולא מהשטר עצמו) - אינה יכולה לעמוד בהוראות השטר.

להבנתי, בחינת לשון השטר ונוסח ההרשאה מלמדים כי הסכום המקסימלי שניתן יהיה להשלים בשטר אינו יכול לעלות על הסכום המתקבל ממכפלת $2,500 \times 44$ ש"ח (110,000 ₪ נומינלי לפני מע"מ), כאשר ניתן להוסיף לכל אחד מהתשלומים את השערוך הקבוע בהסכם. בעניין זה ההסכם קובע את מדד הבסיס ומנגנון השערוך. ושוב יובהר: אין מדובר בסכום המגלם או אמור לגלם באופן חד חד ערכי את יתרת התשלום החוזית "הרגילה" באותו מועד. השטר בבירור נועד להביא לגביית יתרות חוב מכל מין וסוג שהוא שנותרו במועד הצגתו לפירעון ורק ההרשאה הוגבלה לתקרת סכום קבוע מראש שהצדדים הסכימו ביניהם כי יהווה את סכום התקרה שניתן יהיה לגבות באמצעות השטר (להבדיל כנראה מאמצעי גבייה אחרים).

משכך, במקרה זה הרשאת התובעת הייתה מוגבלת לסכום המתקבל מהחישוב הנ"ל והוא ניתן לחישוב בנקל במסגרת ההוראות האופרטיביות של פסק הדין ובכל מקרה הוא אינו יכול לעלות על סכום התביעה.

שאלה שלישית: האם הסכומים וסוגי החיובים שנכללו בסכום שנרשם על ידי התובעת עולים בקנה אחד עם ההרשאה שניתנה לתובעת ?
בעניין זה טוענת התובעת לשני רכיבים: שווי הרכב על פי המחירון במועד הרלבנטי ויתרת חוב הפיגורים.
נלך מן הקל אל הכבד.

יתרת הפיגורים בתשלומים השוטפים:

על פי לשון ההסכם התובעת הייתה רשאית לכלול במסגרת החיוב בשטר כל סכום שהנתבע נותר חייב לה על פי הסכם השכירות, מכל מין וסוג שהוא, ככל שהוא נובע מהסכם השכירות.

הסכם השכירות נוקב בשורה של חיובים שונים שהנתבע עשוי להיות מחויב בהם במועד הפסקת ההתקשרות וחוב פיגורים בתשלום דמי השכירות הינו חלק מרכזי בחיובים אלה. הדברים עולים הן מהסכם השכירות והן מהשטר עצמו.

לגופו של רכיב, לא עלה בידי הנתבע לסתור את החזקה הכפולה ממנה נהנית התובעת בהקשר זה. לא עלה בידי הנתבע לבסס במישור המשפטי טענותיו ביחס להפסקת ביצוע התשלומים נוכח הסיטואציה שנוצרה וטענותיו נותרו טענות בעלמא.

התנהלות הנתבע כולה ביחס למצבו של הרכב לאחר גילוי התקלה ו"נטישת הרכב", במלוא מובן המילה, לגורלו משך התקופה המתוארת מחוץ למוסך ראשון ומחוץ

למוסד שני עד שהרכב נפרץ ולבסוף נגנב – אינה עולה בקנה אחד עם החובות שהיו מוטלות על הנתבע במסגרת הסכם השכירות ואפשר שרק הנתון כי מדובר ברכב שהושכר באופן הנ"ל הביאה להתנהלות המתוארת. מדובר בהתנהלות בדרך לא מקובלת, שאינה רק בניגוד להסכמה החוזית שבין הצדדים, אלא שאפשר והיא עולה כדי חוסר תום לב בשלב החוזי.

אין מחלוקת בדבר מועד ביטול הוראת הקבע על ידי הנתבע (עוד בטרם נגנב הרכב), באופן שאינו מתיישב עם טענותיו המאוחרות יותר בנוגע להבנתו, כהגדרתו, את סיום ההסכם בינו ובין התובעת. הדברים אינם מתיישבים עם טענותיו במישור המשפטי ומשליכים על תום לבו. ביטול הוראת הקבע לתשלום דמי השכירות נעשה באופן חד צדדי כפי שאישר הנתבע בעדותו:

”ש: מתי ביטלת את הוראת הקבע?”

ת: ביום שהרכב נכנס למוסד הראשון במהלך החודש הזה”.
(פרוטוקול הדיון מיום 11.7.21, בעמ' 18).

אין בהתכתבויות שהוצגו בעניין פניות הנתבע ואמו בקשר להפסקת התשלומים החודשיים או הסבריהם לעניין זה בעדויותיהם – כדי לבסס עיגון הסכמי לפעולה החד צדדית בה נקט הנתבע.

אזכיר שוב כי עילת התביעה אינה חוזית אלא שטרית ועל הנתבע הוטל הנטל להראות כי התובעת חרגה מהרשאתה. בשים לב ללשון ההסכם המפורשת לרבות לעניין גביית דמי שכירות ופיגורים בתשלומים אלה – הרי שלא עלה בידי הנתבע לסתור את החזקה הכפולה העומדת לזכות התובעת בהקשר זה ויש לחיבו במלוא הסכום כפי שחושב על ידה.

משכך ובשים לב לסכום הנתבע בגין רכיב זה שעמד במועד הגשת התביעה על 5,051 ₪ - טענות הנתבע ביחס לחריגה מהרשאה נדחות.

רכיב שווי הרכב במועד גניבתו:

על פי ההסכם שבין הצדדים התחייב הנתבע לשפות את התובעת בגין נזקה "בכל מקרה של הפרת תנאי פוליסת הביטוח על ידי השוכר או מי מטעמו, שתגרום לשלילת ו/או הפחתת הכיסוי הביטוחי...". (סעיף 11.3 להסכם).

שילוב הוראה זו עם הוראת סעיף 13.3 להסכם מוביל לקביעה כי גם חיוב הנתבע בהפרש הנזקים במקרה של שלילת כיסוי ביטוחי או הפחתתו הינו אחד החיובים הקבועים בהסכם השכירות, שאת ההתחייבויות לפיו נועד השטר להבטיח. על כן גם בעניין רכיב זה הנטל מוטל על הנתבע להראות כי התובעת חרגה מהרשאתה.

במישור העובדתי לא עלה בידי הנתבע להוכיח חריגה מהרשאה לעניין עצם חיובו המהותי ברכיב הנטען וטענותיו בעניין זה נותרו טענות בעלמא.

התנהלותו של הנתבע כעולה מעדותו, עדות אמו וההתכתבויות מגלה כי הנתבע היה מודע היטב לנושא אמצעי המיגון של הרכב וגם לאחר שהרכב נפרץ בפעם הראשונה (ובטרם נגנב כליל) לא עשה דבר על מנת לדאוג לחידוש אמצעי המיגון או להעביר הרכב למקום מוגן יותר, וזאת על אף לשונו המפורשת של ההסכם בכל הנוגע לחובות הנתבע בקשר לאמצעי המיגון ונקיטת אמצעי זהירות ביחס לרכב המצוי בחזקתו. ההסכם מדגיש במספר סעיפים את חובת הנתבע לשפות את התובעת בכל הפחתה או שלילה של הכיסוי הביטוחי.

טענת הנתבע לפיה סבר כי ממועד גניבת הרכב הוא אינו חב בשום תשלום או אחריות כלפי התובעת אינה עולה בקנה אחד עם הוראות ההסכם שבין הצדדים ואינה יכולה לעמוד במבחן מהותי או משפטי. לכאורה, ככל שעמדת הנתבע הייתה מתקבלת הרי שבכל מקרה של עסקת השכרת רכב לא יהיה לשוכר הרכב שום אינטרס או תמריץ לדאוג לתקינות מיגון הרכב או למצבו של הרכב בעת תקלה וכו' והוא יזנח אותו בכל מקום שיראה לנכון. ברי כי הדברים נטולי הגיון כלכלי ומשפטי ועומדים בניגוד ללשון ההסכם.

לא ירדתי לסוף טענות הנתבע בעניין זה ואני דוחה אותן הן מכוח לשון ההסכם והן מכוח עקרון תום הלב החולש על כל מערכות היחסים החוזיות וההליכים המשפטיים. עם כל הכבוד הראוי ובהירות המתבקשת יוער כי הבנת הנתבע או אמו (שכלל אינה צד להליך) את הדברים באופן שונה מלשונו המפורשת של ההסכם שבין הצדדים –

אין בה כדי לשנות את הקביעה האמורה. הסבריו של הנתבע ביחס לנסיבות בהן נגנב הרכב, סוגיית הקודן וכיו"ב – אינם רלבנטיים לעניין שבפניי. הסכם השכירות מטיל חובה ברורה על הנתבע לדאוג למערכת המיגון, לתקינות הרכב במקרה של תקלה וכיו"ב ואף לשאת בעלות הנזקים ככל שלא יוענק כיסוי ביטוחי מלא או חלקי מסיבה כלשהיא.

למעלה מן הנדרש יצוין כי מהעדויות עולה כי הנתבע היה ער לכך שקודן הרכב אינו תקין כאשר העביר את הרכב, שנפרץ מחוץ למוסד הראשון, למוסד אחר. הנתבע בעצמו התייחס לכך שלוח המקשים הושחת במהלך פריצה, שאירעה מספר ימים קודם לכן (מכתב מיום 5.4.18, נספח ה' לתצהירו). על אף האמור, ולמרות אירוע הפריצה לרכב הראשון עת שהרכב היה מחוץ לחצרי המוסד, הנתבע הותיר את הרכב מחוץ למוסד השני פעם נוספת ביודעו שמערכת המיגון אינה תקינה תוך שהוא ער למשמעויות הנובעות מכך כעולה מפניותיו לתובעת.

לעניין טענותיו הנוספות לפיהן אפשר שמערכת המיגון הייתה לא תקינה עוד קודם לפריצה הרי שגם אם היה צורך להכריע בטענה זו לגופה, וספק אם יש צורך בכך בשים לב למכלול נסיבות העניין, הרי שדינה היה להידחות. הטענה הועלתה באופן רפה וסתמי, לא עלה בידי הנתבע לגבותה בראיות וגם בעדותו התקשה להשיב האם מערכת הקודן הייתה פעילה, אם לאו ומתי לאחרונה זכר כי הפעיל את מערכת המיגון. הטענות נותרו כעדות יחידה של בעל דין שלא מצאתי לתת בה אמון.

גם טענת הנתבע שלפיה התובעת היא זו שדיווחה על האירוע לחברת הביטוח ולפיכך אחראית לשלילת הכיסוי הביטוחי – דינה להידחות.

מצאתי את טענות הנתבע בנושא שלילת הכיסוי הביטוחי כמגמתיות ואפשר שגם מטעות במידה מסוימת. משמיעת הראיות עלה כי הנתבע הוא שמילא בפועל את הטפסים, כמי שבידיו היה מצוי המידע הרלבנטי, והתובעת רק פעלה להעברת המידע לחברת הביטוח.

בזהירות המתבקשת אעיר כי טענותיו של הנתבע בעניין זה אשר הרכב היה ברשותו זמן רב יחסית בשלב בו אירעה בו תקלה ותיאורו את פעולותיו, מגלמות זלזול ואפשר שגם חוסר תום לב בהתנהלותו כלפי התובעת. ייתכן שהנתבע סבר כי פעם שארעה

תקלה ברכב או שהרכב נגנב בנסיבות המתוארות אין הוא נושא באחריות כלשהיא וסברה זו היא שכיוונה את פעולותיו שאחרת לא ניתן להסבירן בהיבט של תום הלב.

משנשלל הכיסוי הביטוחי, ובשים לב ללשון ההסכם המטילה על הנתבע את החובה לפצות את התובעת בגובה הנזק בנסיבות כגון אלה, ומשלא עלה בידי הנתבע להוכיח טענותיו באשר לאחריות התובעת לשלילת הכיסוי הביטוחי – הרי שגם הכללת רכיב זה במסגרת הסכום הנקוב בשטר עולה בקנה אחד עם ההרשאה שניתנה לתובעת על ידי הנתבע.

משכך אקבע כי לא עלה בידי הנתבע לסתור את החזקה גם לעניין מתן ההרשאה לתובעת לגבות באמצעות השטר סכומים המגיעים לה מהנתבע על רקע הנזקים הגלומים בגניבת הרכב ושלילת הכיסוי הביטוחי וזאת עד התקרה הקבועה בשטר.

הראיות מטעם הצדדים

11. בשים לב לתוצאה אליה הגעתי במישור המשפטי אתייחס אך בקצרה לראיות שהובאו.

הנתבע הגיש תצהיר ונחקר על תצהירו ביום 11.7.21.

בשים לב לנטל המוטל על הנתבע וההיבט העובדתי הצר שיש להידרש אליו דהיינו האם מילוי הסכום בשטר על ידי התובעת חרג מן ההרשאה, אין אני נדרשת לתיאור כל האמור בתצהירו של הנתבע ובעדותו אלא לנושאים הרלבנטיים בלבד.

כבר צוין שאין בסיס לטענות הנתבע באשר לסיווג הנכון של עילת התביעה לשיטתו ולא מצאתי כי יש להרחיב את היריעה שלא לצורך בעניין זה.

הנתבע הרחיב בתיאורים לעניין השתלשלות האירועים העובדתית ביחס לגורלו של הרכב, ואולם גם לא מצאתי כי הדברים רלבנטיים להכרעה שבפניי בשים לב ללשון ההסכם, לשון השטר, נטל ההוכחה המוטל על הנתבע ויתר הנסיבות שפורטו לעיל.

ממילא עדותו נותרה עדות יחידה של בעל דין ולא נתתי אמון בגרסתו ביחס להבנתו את מצב הדברים לאחר התקלה שאירעה ברכב.

הנתבע התקשה מאוד להסביר בעדותו את התנהלותו ביחס לרכב לאחר אירוע התקלה, הפריצה הראשונה וגניבת הרכב. כמו כן עדותו כללה נושאים רבים שהיו בגדר הרחבת חזית או שינוי חזית שאין בכוונתי להידרש אליהם. התרשמתי שהנתבע ביקש לנער חוצנו מהרכב ותו לא והפעולות החד צדדיות שננקטו על ידו מדברות בעד עצמן.

לסיכום עדותו אציין כי לא מצאתי לקבוע על בסיסה ממצאים עובדתיים מהימנים ככל שאלה לא נתמכו במסמכים או ראיות אחרות והיא נותרה כשלעצמה עדות יחידה של בעל דין במישור העובדתי.

עדות אמו של הנתבע:

הגב' כהן נחקרה על תצהירה ביום 11.7.21.
לאחר שמיעת עדותה ובשים לב לכך שהנטל מוטל על הנתבע ולאופי הנטל, מצאתי שהעדה אינה חלק מההסכם, אינה בקיאה בפרטי ההתקשרות או בתוכן ההסכם ונסמכת במידה רבה על דברים שנמסרו לה על ידי בנה, כפי שציינה בדיון לא אחת: "הבן שלי לא משקר", "אם הוא אמר הוא לא משקר" (פרוטוקול הדיון מיום 11.7.21, בעמ' 22-23). עדותה בחלק ניכר מהנושאים הייתה עדות מפי השמועה.
לאחר שמיעת עדותה התרשמתי כי העדה משיבה רק על נושאים הנוחים לענייניו של הנתבע וזכרה רק נושאים הנוחים לענייניו של הנתבע. במהלך חקירתה הנגדית חלו שינויים בתשובות שניתנו על ידה ולא מצאתי לתת בעדותה בכללותה אמון או לקבוע על בסיסה ממצאים.
הדברים מצטרפים לכך שלצורך בחינת משקל הראיות ועל פי פקודת הראיות אין בעדותה של האם כדי לחזק את עדות הנתבע.
בשים לב למהימנות שמצאתי לייחס לשתי העדויות הרי שאקבע כי גם בהיבט העובדתי לא עלה בידי הנתבע להוכיח איזו מבין טענותיו ואני דוחה את טענותיו.

מטעם התובעת הגיש תצהיר מר [REDACTED] ששימש כמנהל מחלקת תביעות ביטוח בתובעת, בו פרש את המסגרת ההסכמית הרלבנטית והתנהלות הנתבע.
לאחר שמיעת עדותו אקבע כי מצאתי לתת בה אמון מלא.
העד השיב בצורה עניינית, שוטפת וברורה לכל השאלות שנשאל, הגם שחלק ניכר מהן לא היו רלבנטיות לגדר המחלוקת, וחלק מהשאלות נוסחו באופן פתלתל שהקשה על הבנת הדברים לאשורם (דוגמת סוגיית בדיקת השמאי). תשובות העד בכל מקרה היו טובות ועוררו אמון.
העד הסביר בעדותו את אופן חישוב החוב שנגקב בסכום השטר. לשיטתו, אלמלא דחתה חברת הביטוח את התביעה לתשלום תגמולי הביטוח, הסכום אשר היה משתלם לתובעת מחברת הביטוח היה בסך 139,000 ₪ בהתאם למחירון "לוי יצחק" ועל בסיס זה הוערך גובה הנזק שנגרם לתובעת בגינו על הנתבע לשפותה.

בכל הנוגע לתשלום חוב הפיגורים העיד כי החוב שנצבר בחשבון הנתבע עד למועד האירוע עומד והוא מתווסף לתשלום לעיל.

העד התייחס להתנהלות הנתבע שקדמה לאירוע הגניבה ולכך שהנתבע לא דאג לביצוע טיפולים תקופתיים כנדרש; ביטל הוראת הקבע לתשלומים החודשיים באופן חד צדדי; הוציא את הרכב מחוץ למוסך הראשון למקום שבו נפרץ הרכב והושחתה מערכת המיגון; הוציא את הרכב מחוץ למוסך השני למשך 5 ימים עד אירוע הגניבה בודעו כי ניתן להתניע את הרכב ללא אמצעי המיגון.

העד הסביר שהתובעת אינה נושאת באחריות לאירוע הגניבה או לשלילת הכיסוי הביטוחי מכיוון שההסכם אינו כולל שירותי תחזוקה ו/או טיפולים ו/או אחריות למצב הרכב והתובעת אינה אחראית לכשל במערכת המיגון אשר היה באחריות הנתבע לתקנו כעולה מהתכתבויות שצורפו והוא לא פעל כך.

לעניין גובה החוב הסביר העד יפה כי סוגיית יתרת התשלומים על הרכב אינה המבחן לחיוב הנתבע והפנה לכל הוראות ההסכם שבין הצדדים ובעניין זה כאמור מצאתי לקבל את עמדת התובעת כפי שפורט בהרחבה לעיל.

12. לסיכום עד כאן:

בשים לב ללשון ההסכם והשטר הרי שמצאתי כי התובעת נהנית מהחזקה הכפולה הגלומה בשטר וזאת על פי מנגנון החישוב שנקבע בין הצדדים בהסכם, ואולם סכום השטר כולו (ביחס לשני הרכיבים האמורים: יתרת הפיגורים ושווי הרכב) מוגבל לתקרה הנקובה בו כפי שהוסכמה בין הצדדים ובין עצמם בגוף השטר.

התובעת הייתה רשאית לתבוע במסגרת השטר, בגין שני הרכיבים שצוינו על ידה (יתרת פיגורים ושווי הרכב) את סכום התקרה המתקבל ממכפלת התשלומים החודשיים הנקובים ברישא של השטר (2,500 ₪ X 44 תשלומים) **בתוספת מע"מ, ולאחר שערך כל תשלום ותשלום בהתאם למנגנון ההצמדה שנקבע בהסכם.**

בשים לב לנטל המוטל על הנתבע לסתור את החזקה הכפולה, ומשלא עמד בו הנתבע ונוכח הטענה הכללית בלבד ביחס לסוגיית ההרשאה - התביעה מתקבלת ביחס לסכום המקסימלי שיתקבל על פי מנגנון חישוב זה. הוראות לביצוע החישוב יינתנו בחלק האופרטיבי של פסק הדין ובכל מקרה יובהר כי הסכום הפסוק לא יעלה על סכום התביעה הנקוב בשטר (ביחס לשני הרכיבים יחד) למעט הפרשי הצמדה וריבית ממועד

הגשת התביעה ואילך. דהיינו: מדובר בסכום הנע בין 128,700 ₪ (שהם 110,000 ₪ + מע"מ וזאת לפני השערוך הקבוע בהסכם ועד 144,823 ₪ (שהוא הסכום שננקב בשטר על ידי התובעת). השלמת החישוב תיעשה על פי הוראות פסק דין זה ואז תוגש פסיקתא לחתימתו.

סוף דבר

13. משלא עלה בידי הנתבע לעמוד בנטל המוטל עליו בנסיבות העניין כפי שפורטו לעיל - דין התביעה להתקבל עד לסכום התקרה שנקבע בהרשאת הצדדים ולא יותר מהסכום שננקב בשטר על ידי התובעת במועד הגשתו לביצוע.

הוראות לקביעת הסכום הפסוק:

סכום הבסיס לחיוב עומד על 128,700 ₪ (שהם 110,000 ₪ + מע"מ בשיעור של 17%) ולכך יש להוסיף את השערוך שהיה קבוע לכל תשלום חודשי על פי המנגנון הקבוע בהסכם. הוספת השערוכים לסכום הבסיס תביא לשיעור החיוב המדויק נכון למועד הגשת התביעה (להלן - הסכום הפסוק).

בכל מקרה קרן הסכום הפסוק אינה יכולה לעלות על סך של 144,823 ₪ (נכון למועד הגשת התביעה), שהוא הסכום לפיו הוגשה התביעה.

אנית כי יעלה בידי ב"כ הצדדים להציג פסיקתא מוסכמת לעניין הסכום הפסוק על פי ההוראות הנ"ל בתוך 15 יום מהיום.

ככל שלא יעלה בידי ב"כ הצדדים להגיע להסכמה, יהיו רשאים הצדדים להגיש חישובים מפורטים ונתמכים במסמכים בתוך 30 יום מהיום לצורך עריכת פסיקתא מתאימה/פסק דין משלים.

14. בשים לב לתוצאה האמורה לעיל, העולה בהרבה על סכום ההפקדה, אני מורה כי הסכומים שהופקדו על ידי הנתבע בקופת בית המשפט בסך 60,000 ₪, על פירותיהם, יועברו לתובעת, באמצעות ב"כ, על חשבון הסכום הפסוק.

יתרת הסכום הפסוק, לאחר הפחתת הסכום שיועבר בפועל מתוך הפיקדון על פי שיעורו במועד ההעברה, תשולם בתוך 60 יום מהיום בשים לב לסוגיית הפסיקתא האמורה ובצירוף הפרשי הצמדה וריבית כדין ממועד הגשת התביעה ועד התשלום המלא בפועל.

15. לעניין ההוצאות -

- (א) בשים לב לתוצאה אליה הגעתי, מספר הישיבות ויתר הנסיבות אני מחייבת את הנתבע לשלם לתובעת את **הוצאות המשפט** בגין ההליך העיקרי בסך של 4,000 ₪;
- (ב) בנוסף ובהתאם להחלטת כב' הרשמת הבכירה הדר מיום 22.12.19, לפיה ההוצאות בגין בקשת הרשות להתגונן בסך 2,000 ₪ יושתו על פי תוצאת ההליך העיקרי, הרי שהנתבע ישא בנוסף לחיוב האמור בס"ק (א) גם בתשלום **ההוצאות בגין בקשת הרשות להגן בסך כולל של 2,000 ₪**;
- (ג) בנוסף לאמור ישא הנתבע **בשכ"ט ב"כ התובעת** בסך כולל של 15,000 ₪.
- (ד) כל הסכומים שנפסקו במסגרת סעיף זה ישולמו לתובעת בתוך 30 יום מהיום (ללא קשר לסוגית הפסיקתא), שאם לא כן כל הסכומים יישאו הפרשי ריבית והצמדה כדין מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

**המזכירות תעביר את הפיקדון, על פירותיו, לתובעת באמצעות ב"כ.
המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.**

ניתן היום, ו' אלול תשפ"ב, 02 ספטמבר 2022, בהעדר הצדדים.

אביגיל זכריה 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן